

Informácie s opisom systému ochrany detí na Ukrajine týkajúce sa starostlivosti a umiestňovania detských sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti

Rodičia (osvojiteľia) sú zákonnými zástupcami svojich maloletých detí (prvá časť článku 242 ukrajinského Občianskeho zákonníka). Rodičia majú právo zapojiť do výchovy dieťaťa ďalšie osoby, ako aj prenechať jeho výchovu fyzickým a právnickým osobám (druhá časť článku 151 ukrajinského Rodinného zákonníka).

Poručník je zákonným zástupcom maloletého dieťaťa a fyzickej osoby, ktorá bola uznaná za nespôsobilú. V prípadoch stanovených zákonom môže byť zákonným zástupcom aj iná osoba (druhá a tretia časť článku 242 ukrajinského Občianskeho zákonníka).

Kým sa nestanoví poručníctvo alebo opatrovníctvo a neurčí sa poručník alebo opatrovník, poručníctvo alebo opatrovníctvo pre fyzickú osobu vykonáva príslušný opatrovnícky orgán (článok 65 ukrajinského Občianskeho zákonníka).

Ak má dieťa trvalý pobyt v zdravotníckom zariadení, vo vzdelávacom zariadení alebo v inom zariadení starostlivosti o deti, funkciami poručníka a opatrovníka v súvislosti s daným dieťaťom je poverené vedenie týchto zariadení (prvá časť článku 245 ukrajinského Rodinného zákonníka).

Pestúni sú zákonnými zástupcami detí zverených do pestúnskej starostlivosti a konajú bez osobitných právomocí ako ich poručníci alebo opatrovníci (štvrtá časť článku 256-2 ukrajinského Rodinného zákonníka).

Rodičia-vychovávateľia sú zákonnými zástupcami detí zverených do pestúnskej starostlivosti a konajú bez osobitných právomocí ako ich poručníci alebo opatrovníci (štvrtá časť článku 256-6 ukrajinského Rodinného zákonníka).

V ukrajinskom zákone „o ochrane detí“ sa stanovuje, že prijímanie opatrení týkajúcich sa ochrany detí zabezpečujú v rámci svojich právomocí podľa súčasného ukrajinského práva miestne výkonné orgány a orgány miestnej samosprávy konajúce ako opatrovnícke orgány.

Osobitosti ochrany práv detí rôznych kategórií sú stanovené aj v ukrajinskom Rodinnom zákonníku, ukrajinských právnych predpisoch „o zabezpečení organizačno-právnych podmienok sociálnej ochrany sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti“ a „o orgánoch a útvaroch pre detské záležitosti a špecifických inštitúciách pre deti“ a v ďalších legislatívnych aktoch Ukrajiny.

Podľa článku 56 ukrajinského Občianskeho zákonníka opatrovníckymi orgánmi na Ukrajine sú: orgány štátnej správy pre jednotlivé okresy, mestské časti Kyjeva a Sevastopola, ako aj výkonné orgány mesta, okresu a vidieckeho rady.

Podrobný algoritmus činností opatrovníckych orgánov je vymedzený vo vyhláške o výkone činností opatrovníckych orgánov v oblasti ochrany práv detí schválenej uznesením kabinetu ministrov Ukrajiny z 24. 9. 2008 č. 866 (ďalej len „vyhláška“).

Ukrajinské právne predpisy „o zabezpečení organizačno-právnych podmienok sociálnej ochrany sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti“, „o orgánoch a útvaroch pre detské záležitosti a osobitných subjektoch pre deti“, ako aj vyhláška prisudzujú riešenie otázok sociálnej ochrany detí, najmä detských sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti alebo detí v ťažkých životných situáciách, útvárom pre detské záležitosti ako štrukturálnej jednotke opatrovníckeho orgánu.

Opatrovnícke orgány sú oprávnené:

- identifikovať deti v zložitých životných situáciách vrátane detí v nebezpečenstve, detí, ktoré boli obeťami domáceho násillia alebo spáchali domáce násillie v akejkol'vek forme,

- ako aj detí, ktoré prišli o rodičovskú starostlivosť, s cieľom zorganizovať pre ne sociálnu ochranu, viesť záznamy a v prípade potreby im zabezpečiť dočasné umiestnenie,
- okamžite odobrať dieťa rodičom v prípade ohrozenia života a zdravia dieťaťa,
 - pripravovať a podávať na súd žiadosti o zbavenie matky alebo otca rodičovských práv alebo odobratie dieťaťa rodičom bez toho, aby boli zbavení rodičovských práv,
 - postúpiť evidenciu narodenia dieťaťa, ktorého rodičia nie sú známi, orgánom vykonávajúcim evidenciu osobného stavu,
 - udeliť dieťaťu štatút detskej siroty alebo dieťaťa bez rodičovskej starostlivosti,
 - poskytovať detským sirotám a deťom bez rodičovskej starostlivosti rôzne formy umiestnenia s uprednostnením rodinných foriem,
 - riešiť spory medzi rodičmi v súvislosti s výchovou dieťaťa,
 - kontrolovať zamýšľané využitie výživného dieťaťa,
 - vyplňať administratívne protokoly v prípade zanedbania povinností v súvislosti s výchovou dieťaťa rodičmi alebo osobami, ktoré nahrádzajú rodičov,
 - chrániť právo na bývanie a vlastnícke právo detí,
 - udeliť dieťaťu štatút dieťaťa, ktoré trpelo v dôsledku vojnových operácií a ozbrojených konfliktov,
 - vrátiť detských ukrajinských občanov, ktorí odišli do zahraničia bez zákonných zástupcov a musia sa vrátiť na Ukrajinu,
 - poskytovať organizačnú a metodickú pomoc detským domovom, centráм sociálno-psychologickej rehabilitácie detí, centráм sociálnej podpory detí a rodinám,
 - zastupovať záujmy detí na súdoch atď.

Rodinné formy umiestnenia detských sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti

Zabezpečovanie výchovy sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti rodinnými formami umiestnenia upravuje Dohovor o právach dieťaťa, Rodinný zákonník, Občiansky zákonník a Občiansky súdny poriadok Ukrajiny prostredníctvom zákonov „o ochrane dieťaťa“, „o orgánoch a útvaroch pre detské záležitosti a osobitných subjektoch pre deti“, „o zabezpečení organizačno-právnych podmienok sociálnej ochrany detských sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti“ a takisto uznesenie kabinetu ministrov Ukrajiny z 24. 9. 2008 č. 866 „o otázkach činností opatrovníckych orgánov týkajúcich sa ochrany práv dieťaťa“, z 26. 4. 2002 č. 564 „o schvaľovaní štatútu detského domova rodinného typu“ a z 26. 4. 2002 č. 565 „o schvaľovaní štatútu pestúnskej rodiny“.

Podľa článku 52 Ústavy Ukrajiny sa výživa a výchova detských sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti pripisuje štátu.

V článku 6 ukrajinského zákona „o zabezpečení organizačno-právnych podmienok sociálnej ochrany detských sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti“ sa uprednostňuje umiestnenie dieťaťa do rodiny občanov Ukrajiny, a to formou osvojenia, poručníctva alebo opatrovníctva, pestúnskej rodiny, detského domova rodinného typu.

Je jasne stanovené, že ak sa dieťa z nejakých dôvodov nemôže umiestniť do rodiny, môže sa bez ohľadu na vlastníctvo a vzťah podriadenosti umiestniť do zariadení pre siroty a deti bez rodičovskej starostlivosti.

PORUČNÍCTVO A OPATROVNÍCTVO

Poručníctvo a opatrovníctvo sa určujú buď rozhodnutím opatrovníckeho orgánu v súlade s postupom stanoveným vo vyhláške, alebo rozhodnutím súdu výlučne v prípade detských sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti (poručníctvo sa týka detí mladších ako 14 rokov a opatrovníctvo detí od 14 do 18 rokov).

Za poručníka alebo opatrovníka sa určuje predovšetkým občan (občianka), ktorá má s dieťaťom rodinný, príbuzenský vzťah.

Poručníci a opatrovníci dostávajú od štátu finančnú podporu na výživu zvereného dieťaťa, ale nie finančnú podporu pre seba, ako je to v prípade pestúnov a rodičov-vychovávateľov v detských domovoch rodinného typu.

Poručníkom a opatrovníkom dieťaťa môže byť dospelá spôsobilá osoba, ktorá na to dala súhlas, okrem osôb uvedených v článku 212¹ ukrajinského Rodinného zákonníka. Poručníkom a opatrovníkom dieťaťa nemôže byť ani osoba, ktorej záujmy sú v rozpore so záujmami dieťaťa.

Prednostné právo na registráciu poručníctva (opatrovníctva) majú:

- osoby, ktoré sú v rodinnom, príbuzenskom vzťahu so zvereným dieťaťom (zároveň sa berie do úvahy osobný vzťah medzi nimi a schopnosť danej osoby vykonávať povinnosti poručníka alebo opatrovníka),
- rodina, v ktorej dieťa žilo v čase, keď bola nastolená otázka určenia poručníctva (opatrovníctva).

Pri určovaní poručníka alebo opatrovníka dieťaťa sa berú do úvahy osobnostné vlastnosti danej osoby, jej schopnosť vychovávať dieťa, postoj dieťaťa k tejto osobe, ako aj želanie samotného dieťaťa.

¹ **Článok 212.** Osoby, ktoré nie sú oprávnené stať sa osvojiteľmi:

Osvojiť dieťa si nemôžu nasledujúce kategórie osôb:

1. osoby s obmedzenou spôsobilosťou;
2. osoby vyhlásené za nespôsobilé;
3. osoby, ktorým boli ukončené rodičovské práva a neboli obnovené;
4. osoby, ktoré boli v minulosti osvojiteľmi (poručníkmi, opatrovníkmi alebo pestúnmi) iného dieťaťa, ale osvojenie (poručníctvo, opatrovníctvo alebo pestúnska starostlivosť) bolo ukončené alebo zrušené kvôli ich pochybeniu;
5. osoby, ktoré sú evidované alebo sa liečia na neuropsychologickom oddelení alebo v zariadení na liečbu drogového závislých;
6. osoby závislé od drog alebo alkoholu;
7. osoby, ktoré nemajú stále trvalé bydlisko a stabilný príjem;
8. osoby, ktoré majú niektorú z chorôb alebo ochorení, ktoré sú uvedené v zozname ústredného výkonného orgánu, ktorý zabezpečuje tvorbu politiky zdravotnej starostlivosti štátu;
9. cudzinci, ktorí nie sú zosobášení, okrem prípadov, keď je cudzinec príbuzným dieťaťa;
10. osoby, ktoré boli odsúdené za trestné činy proti životu a zdraviu, slobode, česti a dôstojnosti, sexuálnej slobode a sexuálnej nedotknuteľnosti inej osoby, proti verejnej bezpečnosti, verejnému poriadku a morálke alebo v súvislosti s distribúciou drog, psychotropných látok a ich ekvivalentov, ako aj za trestné činy v zmysle článkov 148, 150, 150⁻¹, 164, 166, 167, 169, 181, 187, 324 a 442 ukrajinského Trestného zákonníka alebo majú nešpecifikovaný alebo inak riadne neanulovaný záznam v registri trestov za iný trestný čin;
11. osoby, ktoré potrebujú neustálu pomoc a starostlivosť z dôvodu ich zdravotného stavu;
12. osoby bez štátneho občianstva;
13. osoby, ktoré žijú v manželskom zväzku s osobou, ktorá nesmie byť osvojiteľom podľa odsekov 3 až 6, 8 a 10 tohto článku.

2. Okrem osôb uvedených v tomto článku sa osvojiteľmi nemôžu stať ani osoby, ktorých záujmy sú v rozpore so záujmami dieťaťa.

Keď sa osoby obrátia na centrum s otázkou určenia poručníctva alebo opatrovníctva dieťaťa, ktoré žije v zariadení, budú odkázané na útvar pre detské záležitosti a budú informované o potrebe odovzdať dokumenty stanovené v odseku 40 vyhlášky alebo počas obdobia stanného práva na Ukrajine (iba pre príbuzných) v odseku 79 vyhlášky.

Nevyhnutnou podmienkou osôb, ktoré nie sú príbuznými dieťaťa, ale sa chcú zaregistrovať ako jeho poručníci alebo opatrovníci, je ich zaškolenie v oblasti problémov súvisiacich s výchovou detí bez rodičovskej starostlivosti. Príbuzní dieťaťa, s ktorými dieťa žije a ktorí si ho plánujú vziať do poručníctva (opatrovníctva), nemusia byť zaškolení.

Osobitosti poručníctva a opatrovníctva ako formy umiestnenia dieťaťa:

- poručníci a opatrovníci vykonávajú svoje povinnosti bezplatne,
- deťom bez rodičovskej starostlivosti, ktoré sú umiestnené do poručníctva alebo opatrovníctva, je vyplácaná štátna sociálna podpora,
- určenie poručníctva alebo opatrovníctva nemá za následok pozastavenie vyplácania dôchodkov, výživného, náhrady škody spôsobenej stratou vyživovateľa ani ostatných sociálnych príspevkov dieťaťu podľa zákona,
- detským sirotám a deťom bez rodičovskej starostlivosti, ktoré sú poručníctve alebo opatrovníctve, zostávajú dávky stanovené zákonom pre túto kategóriu detí,
- zverené deti si môžu osvojiť iní občania so súhlasom poručníka alebo opatrovnického orgánu.

PESTÚNSKA RODINA

Túto oblasť upravuje ukrajinský Rodinný zákonník a uznesenie kabinetu ministrov Ukrajiny z 26. 4. 2002 č. 565 „o schvaľovaní štatútu pestúnskej rodiny“.

Pestúnska rodina je rodina alebo slobodná osoba, ktorá dobrovoľne za poplatok súhlasí, že bude vychovávať jednu až štyri detské siroty a deti bez rodičovskej starostlivosti a žiť s nimi v jednej domácnosti. Počas obdobia stanného práva na Ukrajine môžu takéto rodiny ubytovať deti, ktoré zostali bez rodičovskej starostlivosti, bez finančnej pomoci na ich výživu.

Pestúnmi môžu byť telesne spôsobilé osoby, ktoré sú zosobášené, s výnimkou osôb uvedených v článku 212 ukrajinského Rodinného zákonníka.

Pri rozhodovaní o umiestnení detí do pestúnskej rodiny sa berú do úvahy tieto skutočnosti:

- vek pestúnov a detí (v čase, keď obaja pestúnski rodičia dosiahnu dôchodkový vek, musia všetky zverené deti dosiahnuť vek, keď môžu z pestúnskej rodiny odísť). V niektorých prípadoch môže pestúnska rodina so súhlasom zúčastnených strán fungovať aj po tom, ako pestúni dosiahnu dôchodkový vek, nie však viac ako päť rokov,
- priemerný celkový mesačný príjem rodiny za predchádzajúcich šesť mesiacov (nesmie byť nižší ako životné minimum stanovené zákonom pre príslušné sociálne a demografické skupiny občanov),
- výsledky školenia (osoby, ktoré vyjadrili želanie stať sa pestúnmi, sa musia povinne zúčastniť školenia, ktoré organizujú regionálne centrá sociálnych služieb pre rodiny, deti a mládež a do ktorých sú zapojení špecialisti v oblasti psychológie, pedagogiky a medicíny).

Fázy vytvárania pestúnskej rodiny:

- pestúni absolvujú príslušné prípravné kurzy (toto je povinná podmienka, školenie sa koná najmenej raz za dva roky),
- príprava odporúčaní v centre sociálnych služieb pre rodinu, deti a mládež podľa výsledkov školení,
- príprava stanoviska útvaru pre detské záležitosti s ohľadom na existujúce podmienky potrebné na vytvorenie pestúnskej rodiny,
- rozhodnutie štátnej správy daného okresu (alebo výkonného výboru miestnej rady) o vytvorení pestúnskej rodiny na základe žiadosti a predložených dokumentov,
- uzatvorenie dohody o umiestnení detí do pestúnskej rodiny na výchovu a spolužitie,
- umiestnenie detí do pestúnskej rodiny.

Rozhodnutie o vytvorení pestúnskej rodiny a umiestnení detí do pestúnskej rodiny vydáva štátna správa daného okresu alebo výkonný výbor mestskej rady.

Osobitosti pestúnskej rodiny:

- pestúni vykonávajú svoje povinnosti spojené s výchovou detí za poplatok (na rozdiel od osvojenia a zriadenia poručníctva/opatrovníctva): jeden z nich dostáva finančné krytie vo výške 35 % štátnej sociálnej podpory na každé zverené dieťa,
- pestúni si berú zverené deti do svojho vlastného životného priestoru, ktorý primerane spĺňa sanitárne, hygienické a životné podmienky (na rozdiel od umiestnenia dieťaťa do detského domova rodinného typu),
- detským sirotám a deťom bez rodičovskej starostlivosti, ktoré sú umiestnené do pestúnskej rodiny, sa vypláca štátna sociálna podpora,
- detské siroty a deti bez rodičovskej starostlivosti, ktoré sú v pestúnskej rodine, si ponechávajú dávky a štátne záruky stanovené zákonom pre detské siroty a deti bez rodičovskej starostlivosti, ako aj predtým priznané výživné, dôchodky a iné sociálne dávky,
- detské siroty a deti bez rodičovskej starostlivosti si môžu osvojiť iní občania, ale pestúni majú na ich osvojenie prednostné právo.

DETSKÝ DOMOV RODINNÉHO TYPU

Túto otázku upravuje ukrajinský Rodinný zákonník a uznesenie kabinetu ministrov z 26. 4. 2002 č. 564 „o schvaľovaní štatútu detského domova rodinného typu“.

Detský domov rodinného typu – samostatná rodina vytvorená z vôle manželov alebo slobodnej osoby, ktorí prijímajú na výchovu a spolužitie najmenej päť detských sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti. Celkový počet detí v detskom domove rodinného typu nesmie byť viac ako desať, a to vrátane vlastných detí. Počas obdobia stanného práva na Ukrajine môžu takéto rodiny ubytovať deti, ktoré zostali bez rodičovskej starostlivosti, bez finančnej pomoci na ich výživu.

Rodičia-vychovávateľa sú manželia alebo slobodné osoby, ktoré prijímu na výchovu a spolužitie najmenej päť detských sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti a ktorým je udelený štatút rodičov-vychovávateľov na základe rozhodnutia opatrovníckych orgánov.

Rodičmi-vychovávateľmi môžu byť dospelé a telesne spôsobilé osoby s výnimkou osôb uvedených v článku 212 ukrajinského Rodinného zákonníka.

Priemerný celkový mesačný príjem rodiny na jedného člena za šesť mesiacov predchádzajúcich mesiacu, v ktorom bola podaná žiadosť o zriadenie detského domova rodinného typu, nesmie byť nižší ako životné minimum stanovené zákonom pre príslušné sociálne a demografické skupiny občanov.

Fázy vzniku detského domova rodinného typu:

- rodičia-vychovávatelia absolvujú príslušné prípravné kurzy (toto je povinná podmienka, školenie sa koná najmenej raz za dva roky),
- príprava odporúčaní v príslušnom centre sociálnych služieb pre rodinu, deti a mládež podľa výsledkov školení,
- príprava stanoviska útvaru pre detské záležitosti s ohľadom na existujúce podmienky potrebné na vytvorenie detského domova rodinného typu,
- rozhodnutie štátnej správy daného okresu (alebo výkonného výboru miestnej rady) o vytvorení detského domova rodinného typu na základe žiadosti a predložených dokumentov,
- uzatvorenie dohody o zriadení detského domova rodinného typu medzi rodičmi-vychovávateľmi a orgánom, ktorý rozhodol o jeho zriadení,
- umiestnenie detí do detského domova rodinného typu (vykoná sa v priebehu 12 mesiacov od dátumu jeho zriadenia; deti s rodinnými väzbami sa umiestnia ako prvé, okrem prípadov, keď ich nie je možné vychovávať spoločne z dôvodu zdravotných indikácií).

Pri rozhodovaní o umiestnení detí sa zohľadňuje vek rodičov-vychovávateľov a detí (v čase, keď obaja rodičia-vychovávatelia dosiahnu dôchodkový vek, musia byť všetky zverené deti vo veku, keď môžu z detského domova rodinného typu odísť). V niektorých prípadoch môže detský domov rodinného typu so súhlasom zúčastnených strán fungovať aj po tom, ako rodičia-vychovávatelia dosiahnu dôchodkový vek, nie však viac ako päť rokov.

Osobitosti detského domova rodinného typu:

- rodičia-vychovávatelia príjmu deti na výchovu a spolužitie za poplatok (dostávajú finančné krytie vo výške 35 % štátnej sociálnej podpory na každé zverené dieťa, ktoré sa s ich súhlasom rozdelí na rovnaké časti),
- podľa noriem stanovených zákonom dostanú rodičia-vychovávatelia samostatný dom alebo byt,
- každému zverenému dieťaťu sa vypláca štátna sociálna podpora,
- zvereným deťom zostávajú dávky a štátne záruky stanovené zákonom pre detské siroty a deti bez rodičovskej starostlivosti, ako aj predtým priznané výživné, dôchodky a iné sociálne dávky,
- detské siroty a deti bez rodičovskej starostlivosti si môžu osvojiť iní občania, ale rodičia-vychovávatelia detského domova rodinného typu majú na ich osvojenie prednostné právo.

V súlade s článkom 31 ukrajinského zákona „o zabezpečení organizačno-právnych podmienok sociálnej ochrany detských sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti“ sú rodičia-vychovávatelia osobami, ktoré nahrádzajú rodičov alebo zákonných zástupcov zverených detí a chránia ich práva a záujmy pred orgánmi štátnej moci vrátane súdnej ako poručníci alebo opatrovníci bez osobitných právomocí. Práva, ktoré im boli udelené, nesmú použiť v rozpore so záujmami dieťaťa.

Získanie štatútu rodičov-vychovávateľov detských domovov rodinného typu nemôže obmedzovať občianske práva týchto osôb.

Rodičia-vychovávatelia majú právo:

- chrániť dieťa, jeho záujmy ako poručníci alebo opatrovníci bez osobitných právomocí,
- podať na súd žiadosť o zbavenie rodičov zverených detí rodičovských práv,
- podať na súd žiadosť o zrušenie osvojenia alebo jeho vyhlásenie za neplatné, pokiaľ ide o deti, ktoré s nimi spolužili a boli prevedené na osvojenie,
- osvojiť si deti, ktoré vychovávajú a živia vo svojich rodinách,
- asistovať opatrovníckemu orgánu pri riešení otázky týkajúcej sa správy majetku dieťaťa,
- vyžadovať vrátenie dieťaťa od akejkoľvek osoby, ktorá ho zadržiava nie na základe práva alebo súdneho rozhodnutia,
- vyžadovať od opatrovníckych orgánov, aby im poskytli úplné informácie o dieťati a jeho rodičoch, o jeho zdravotnom stave a úrovni a osobitostiach jeho vývoja,
- samostatne určiť spôsoby výchovy dieťaťa pri zohľadnení názoru dieťaťa a odporúčaní poručníckych a opatrovníckych orgánov.

Rodičia-vychovávatelia sú povinní:

- chrániť práva a záujmy detí a zastupovať ich v inštitúciách a organizáciách,
- vytvoriť primerané podmienky na komplexný harmonický vývoj detí,
- starať sa o zdravie, fyzický, mentálny a morálny vývoj a vzdelanie detí a pripraviť ich na prácu,
- dvakrát ročne zabezpečiť lekárske vyšetrenie detí u špecializovaných lekárov a dodržiavať ich odporúčania,
- zabezpečiť pre deti vzdelanie, sledovať vzdelávanie a rozvoj detí vo vzdelávacích inštitúciách, udržiavať vzťahy s učiteľmi a vychovávateľmi,
- zapájať sa do rozvoja schopností detí vrátane ich zamestnávania v mimoškolských vzdelávacích inštitúciách,
- nebrániť komunikácii dieťaťa s jeho vlastnými rodičmi a vrátiť dieťa v prípade obnovenia rodičovských práv, prepustenia z väzenia a podobne, ak to nie je v rozpore so záujmami dieťaťa a nie je to zakázané rozhodnutím súdu,
- spolupracovať s miestnymi orgánmi štátnej správy, orgánmi miestnej samosprávy a so sociálnymi pracovníkmi s cieľom zahrnúť odborníkov do riešenia problematických otázok,
- informovať príslušné opatrovnícke orgány v prípade nepriaznivých podmienok týkajúcich sa výživy, výchovy a vzdelania detí v detskom domove rodinného typu.

PATRONÁT NAD DIEŤAŤOM

Cieľom patronátu je zabezpečiť ochranu práv dieťaťa, ktoré v dôsledku náročných životných okolností dočasne nemôže žiť so svojimi rodičmi/zákonnými zástupcami, poskytnúť dieťaťu a jeho rodine služby zamerané na jeho reintegráciu do rodiny alebo udeliť dieťaťu náležitý štatút, ktorý je potrebný na ďalšie rozhodnutia, pričom sa berú do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa v súvislosti so zabezpečením jeho výchovy v rodine alebo v takých podmienkach, ktoré rodinu čo najviac pripomínajú.

Patronát je teda dočasná forma umiestnenia dieťaťa, ktorému väčšinou dosiaľ nebol udelený štatút siroty alebo dieťaťa bez rodičovskej starostlivosti.

Otázky vytvárania a fungovania patronátnej rodiny upravuje ukrajinský Rodinný zákonník a vyhláška o vytváraní a činnosti patronátnej rodiny, umiestňovaní do patronátnej rodiny a pobyte

v nej, ktorá bola schválená uznesením kabinetu ministrov Ukrajiny z 20. augusta 2021 č. 893 „o niektorých otázkach ochrany práv detí a poskytovania služieb v oblasti patronátu nad dieťaťom“.

Patronátna rodina je rodina, v ktorej so súhlasom všetkých jej členov dospelá osoba, ktorá absolvovala osobitné školenie, na profesionálnej báze vykonáva povinnosti patróna-rodíča.

Patrón-rodíč je osoba, ktorá za účasti ostatných členov vo svojej rodine vychováva dieťa a poskytuje mu starostlivosť a rehabilitačné služby.

Patróni-rodíčia nie sú zákonnými zástupcami detí.

DOM PRE MALÚ SKUPINU

Otázku zriaďovania domov pre malé skupiny upravuje uznesenie kabinetu ministrov Ukrajiny z 31. 10. 2018 č. 926 „o schválení vzorových nariadení o domoch pre malé skupiny“.

Dom pre malú skupinu je inštitúcia sociálnej ochrany vytvorená na dlhodobé (ústavné) umiestnenie sirôt a detí bez rodičovskej starostlivosti vrátane detí so zdravotným postihnutím s podmienkami podobnými rodine, ich socializáciu a prípravu na samostatný život, pomoc pri návrate detí do biologickej rodiny alebo ich umiestnení do rodinných foriem výchovy.

Tieto domy poskytujú služby v súlade s potrebami územného spoločenstva, pričom nahrádzajú inštitúcie a organizácie s podobnými funkciami, čím sa zrýchli reforma internátnych škôl zavedených v časoch Sovietskeho zväzu, a zabezpečujú čo najlepší prístup detí ku komunitným službám.

V dome pre malú skupinu môže naraz bývať najviac 10 zdravých detí alebo 8 detí s obmedzeniami v každodenných činnostiach vrátane tých so zdravotným postihnutím.

Detské siroty a deti bez rodičovskej starostlivosti s obmedzeniami v každodenných činnostiach vrátane tých so zdravotným postihnutím sa do domu pre malú skupinu prijímajú prednostne, s výnimkou tých, ktoré potrebujú paliatívnu starostlivosť.

V prípade neprítomnosti takýchto detí sa môžu do domu pre malú skupinu umiestniť iné siroty a deti bez rodičovskej starostlivosti vo veku desať až osemnásť rokov.

S cieľom zachovať rodinné vzťahy sa deti od troch do deväť rokov môžu v dome pre malú skupinu ubytovať so staršími súrodencami. To platí aj pre deti bez rodičovskej starostlivosti, ktorých súrodenci žijú v dome pre malú skupinu.

Jednou z úloh domu pre malú skupinu je zabezpečiť dieťaťu vzdelanie v najbližšej inštitúcii predškolského a všeobecného sekundárneho vzdelávania v mieste pobytu dieťaťa, ako aj zabezpečiť naplnenie práva detí so špeciálnymi vzdelávacími potrebami na vzdelanie a vzdelávacie služby podľa individuálneho plánu rozvoja.

Vytvorenie domov pre malé skupiny posilnia úlohu a zodpovednosť miestnych výkonných orgánov a orgánov miestnej samosprávy za situáciu detí a rodín s deťmi.

Štátne výživné pre deti v domoch pre malé skupiny tvorí 2,5-násobok životného minima detí primeraného veku a v prípade detí so zdravotným postihnutím 3,5-násobok životného minima detí primeraného veku.